

Aloite Pohjanmaan aluevaltuustolle

Päätetään kuntoutusosaston perustamisesta psykiatrian yksikköön 1.1.2024 lukien. Toimenpiteet yksikön toiminnan käynnistämiseen aloitettaisiin mieluiten tammikuun aikana.

Tämä aloite tehdään niiden lähimmäistemme puolesta, jotka eivät itse kykene ajamaan omia asioitaan.

Virkamiesten kesäkuussa ja syyskuussa 2022 antamissa vastineissa todetaan seuraavasti:
”On myös tunnistettavissa, että osastohoidon kuormituksen helpottamiseksi alueeltamme puuttuu ns. vaativan kuntoutuksen yksikkö mielenterveys- ja päihdeasiakkaille, Tällainen yksikkö palvelisi palveluketjua siten, että asiakas pystyisi siirtymään nopeammin tutkimus- ja kuntoutusosastolle ja tutkimus- ja kuntoutusosastolta puolestaan asiakas pystyttäisiin siirtämään vaativan kuntoutuksen yksikköön. Tällainen yksikkö olisi nimenomaan sellaisille asiakkaille, jotka eivät ole vielä kotiutuskunnossa, mutta eivät myöskään tarvitse enää intensiivistä erikoissairaanhoidon hoitoa, vaan tukea ja ohjausta kotiutumiseen. Yksikköä voitaisiin myös käyttää mahdollisesti intervallihoidon.”

Tämä vaativa kuntoutusosasto puuttuu kokonaan aluevaltuuston 12.6.2023 hyväksymästä Tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelmasta 2023-2026. Syy siihen, miksi näin on päässyt käymään, on yksiselitteinen. Ohjelman tehneen työryhmän jäsenistöstä puuttuvat kokonaan asiantuntijat, jotka ovat päivittäin tekemisissä psykiatrian asiakkaiden kanssa osastoilla, tukiasunnoissa ja perhepiirissä.

Ehdotin 5.4.2023 johtaja Marina Kinnuselle, että Tulevaisuus- ja sopeuttamistyöryhmää tulisi täydentää mielisairaanhoitajien, mielenterveysomaisia edustavan FinFamin ja tukiasuntoja pitävän Mielle ry:n edustajilla, koska heillä on jokapäiväinen kokemus psykiatrian asiakkaiden ahdingosta, kärsimyksistä, peloista, itsemurha-ajatuksista ja tarpeista. Heillä on myös selkeä ymmärrys siitä, kuinka suuren aukon hoitoketjussa kuntoutusosaston puuttuminen jättää. Kinnunen ei suostunut täydentämään työryhmää. Sen sijaan hän sanoi, että kyseisiä tahoja tullaan kyllä kuulemaan, mutta lausuntojenkaan pyytäminen ei toteutunut.

Jos lähipiirissä ei ole psykiatrian asiakkaita, silloin on ollut vaikea huomata, että kuntoutusosasto puuttui vuoteen 2026 asti ulottuvasta ohjelmasta. Silloin olisi kuitenkin erityisen tärkeää kuunnella asiantuntijoita ja huolehtia siitä, että heidän asiantuntemuksensa myös näkyisi asioiden esittelyssä ja päätöksenteossa.

Kuntoutusosasto suljettiin vuoden 2014 syksyllä ja sen jälkeen suuri määrä psykiatrian asiakkaita on joutunut heitteille, kun he eivät ole päässeet sairaalaan 1-2 viikoksi vuorohoitoon. Kukaan ei pysty täysin kuvittelemaan sitä ahdistuksen ja hädän määrää. Nuori kirjailija Miki Liukkonen yritti loppuun asti saada apua. Hänet lähetettiin vasten tahtoa pois sairaalasta. Vaasassa viimeksi pari viikkoa sitten eräs psykiatrian asiakas joutui päättämään päivänsä. Tuttavani EP on viisi kertaa käännytetty poliklinikalta kotiin itsemurha-ajatusten ja pelkotilojen kanssa. Yhdeksän vuoden aikana lähes 200 lähimmäistämme on Pohjanmaalla tehnyt itsemurhan. Useimmat heistä olisi voitu pelastaa, jos kuntoutusosastoa ei olisi suljettu. Vastuu niistä on osaston sulkemista esittäneillä

virkamiehillä ja päätöksen tehneillä valtuutetuilla. Lisäksi vuosittaisista 5700 eläkepäätöksistä suurin osa johtuu riittämättömästä hoidosta.

Liian vähäisten sairaalapaikkojen vuoksi potilaita joudutaan nykyisin kotiuttamaan liian aikaisin, minkä vuoksi hoito jää kesken. Kuntoutusosaston perustaminen omalta osaltaan estäisi liian aikaisia kotiuttamisia ja antaisi sairaalassa tilaa uusille potilaille.

Koska kuntoutusosaston pääasiallisena tarkoituksena olisi olla välivaiheena asiakkaiden kotiuttamisille ja se toimisi myös intervallihoitopaikkana, esitän samalla päätettäväksi, että kuntoutusosasto sijoitettaisiin Huutoniemelle. Keskussairaalaympäristöön verrattuna siellä on kuntoutettaville erinomaiset mahdollisuudet järjestää kuntoutukseen kuuluvaa liikuntaa ja työterapiaa. Sieltä löytyy myös sisäilmaltaankin hyvät tilat, koska sinne ollaan sijoittamassa muutakin hyvinvointialueen toimintaa.

Samana päivänä puolueavustuksia ja kokouspalkkioita koskevasta aloitteesta ilmenee, kuinka käytettävissä olevien varojen toisenlaisella suuntaamisella on mahdollista saada rahoitus arviolta 12 hoitajan palkkaamiseen.

Vaasa 31.8.2023

Vesa Vuorinen

Aloite Pohjanmaan aluevaltuustolle.

Päätetään, että Pohjanmaan keskisellä alueella aloitetaan psykiatrisen hoidon osalta lähetteettömään toimintaan tähtäävä suunnittelu ja että sen käyttöön ottaminen tapahtuisi mieluiten vuoden 2024 aikana.

Tämä aloite tehdään niiden lähimmäistemme puolesta, jotka eivät itse kykene ajamaan omia asioitaan.

Virkamiehet antoivat kesäkuussa 2022 asiasta lausunnon, jossa todetaan muun muassa seuraavaa: *”Lähetteetön toiminta on kiistatta asiakaslähtöinen palvelumuoto. Tämä edellyttää ensin rakenteiden ja hoitomenetelmien kehittämistä, uudenlaista ajattelua ja suunnitelmaa.”*

Nykyistä mallia on perusteltu sillä, että terveyskeskusten lääkäreitä tulisi kouluttaa tunnistamaan potilaiden psykiatrisen hoidon tarve. Suuri ongelma on siinä, että terveyskeskuksessa lääkärien vaihtuvuus on suuri. Sen vuoksi tämä suunnitelma on lähes mahdoton saada toimimaan käytännössä. Parhaimmassakin tapauksessa tämä suunnitelma olisi monien vuosien pituinen hanke, eikä sillä pystytä vastaamaan nykyhetken kiireelliseen tarpeeseen. Seuraava THL:n tuore tutkimus osoittaa, ettei perusterveydenhuollossa ole riittävää asiantuntemusta tunnistaa asiakkaiden mielentilaa ja todellista hoitotarvetta.

Itsemurhat mielen sairastumisen ja hoidon puutteellisuuden vuoksi:

Timo Partonen, THL, kertoi sähköpostissaan 11.10.2022 vuonna 2021 itsemurhan tehneistä:

- * 12 % oli psykiatrian aikuisia asiakkaita
- * 3 % psykiatrian avohuollon asiakkaita
- * 1 % oli nuorisopsykiatrian asiakkaita
- * 1 % geriatrian psykiatrian asiakkaita
- * 81 % perusterveydenhuollon asiakkaita
- * 3 % ei ollut ollut lainkaan terveydenhuollon asiakkaita

Psykiatrian poliklinikalla on asiantunteva henkilökunta, joka huomattavasti paremmin tunnistaa, kuka sinne saapuvista asiakkaista tarvitsee erikoissairaanhoidoa ja kenet voidaan ohjata terveyskeskuksen puolelle. Tämän vuoksi lähetteettömän toiminnan suunnittelun aloittamista voidaan pitää täysin perusteltuna. Mielenterveyden horjuessa hoitoon hakeutumista yleensä siirretään. Silloin kun asianomainen on valmis hakeutumaan hoitoon, palvelun saamista ei saisi vaikeuttaa vaatimalla lääkärin lähete, sillä asiakkaan mieli on silloin muutenkin hyvin hauras.

Pohjanmaan eteläisellä ja pohjoisella alueilla on jo vuosikautia toimittu siten, ettei psykiatriselle poliklinikalle pääsyyn ole tarvittu terveyskeskuslääkärin tai yksityisen lääkärin lähetettä. Nyt kun H-talossa on aikaisempaa paremmat tilat ja mahdollisuudet, asiakkaiden palvelun parantamiseksi olisi ajankohtaista ottaa lähetteetön palvelu vuoden 2024 toiminta- ja taloussuunnitelmaan. Kyseisen palvelun suunnittelussa ja toteutuksessa voidaan mallia ottaa niiltä alueilta, joissa jo toimii lähetteetön palvelu.

Samana päivänä puolueavustuksia ja kokouspalkkioita koskevasta aloitteesta ilmenee, kuinka käytettävissä olevien varojen toisenlaisella suuntaamisella on mahdollista saada rahoitus arviolta 12 hoitajan palkkaamiseen.

Vaasa 31.8.2023

Vesa Vuorinen